

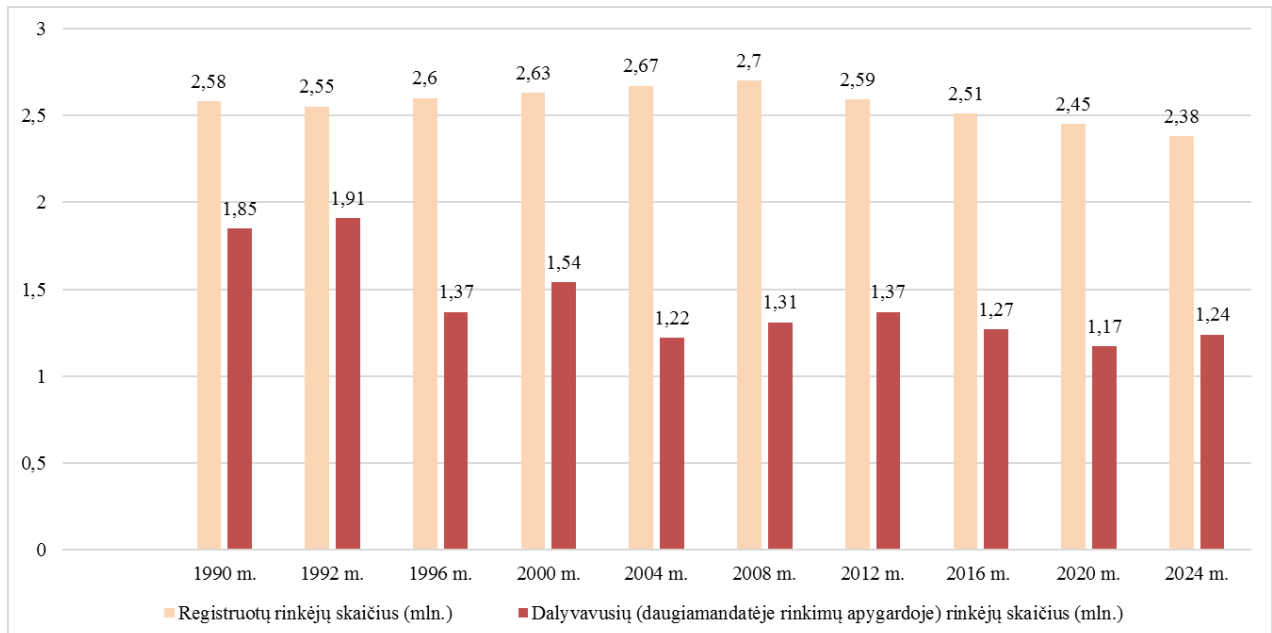

2024-10-31

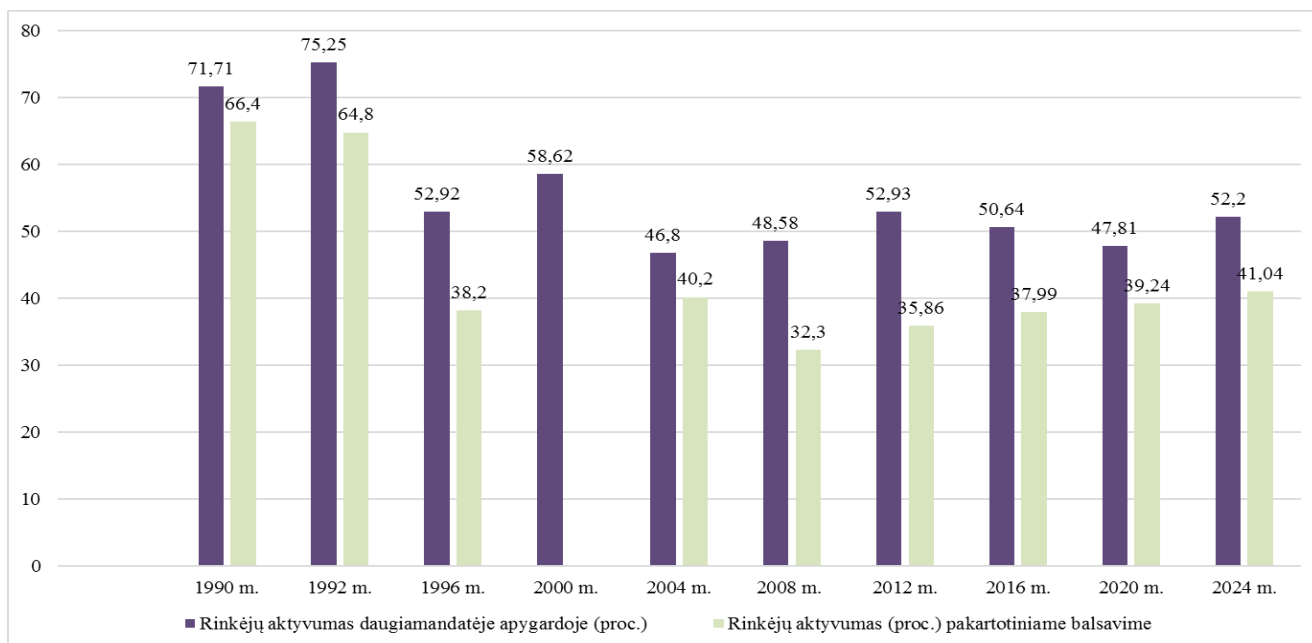
2024 m. spalio 13 d. ir spalio 27 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų rezultatų apžvalga

Darbe apžvelgiami 2024 m. spalio 13 d. ir spalio 27 d. bei 2020 m. spalio 11 d. ir spalio 25 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų rezultatai. Pateikiama susisteminta informacija apie rinkėjų aktyvumą, rinkimuose politinių partijų iškeltus kandidatų sąrašus, rinkėjų balsavimo pokyčius, politinių partijų pasiektus rezultatus, naujai išrinkto Seimo sudėties bruožus, vieno mandato kainą ir partinę fragmentaciją. Daugeliu atvejų duomenys lyginami su ankstesniais Seimo rinkimų rezultatais.

I. Rinkėjų aktyvumas Seimo rinkimuose, 1990–2024 m.

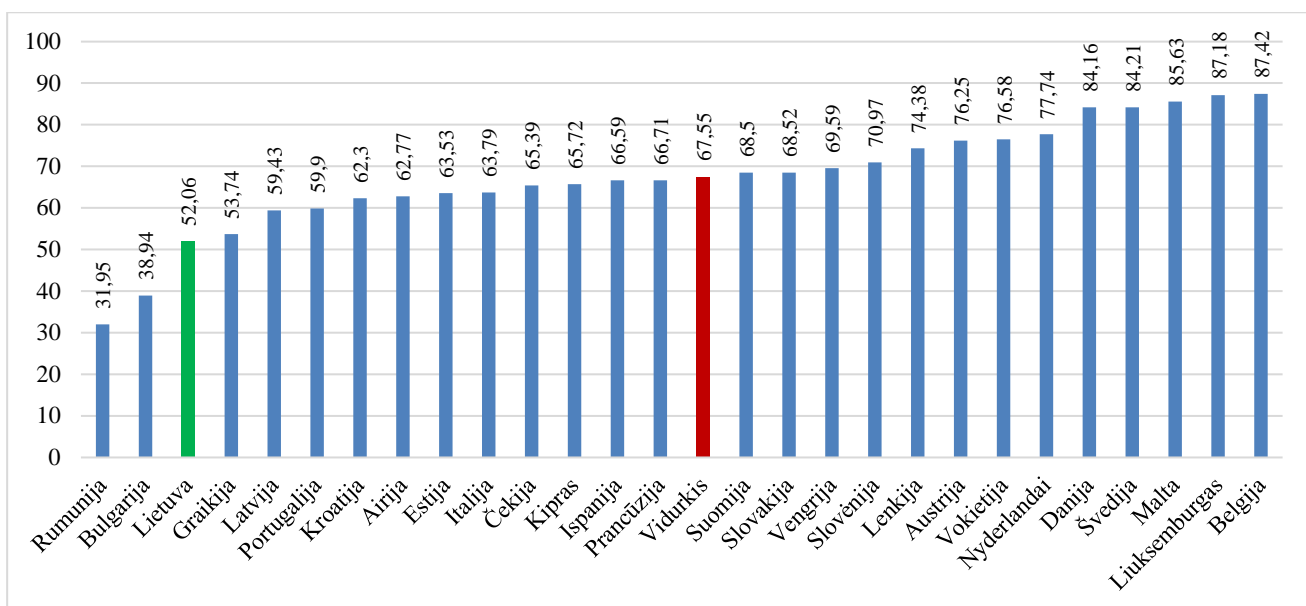

1 pav. Registruotų rinkėjų ir Seimo rinkimuose dalyvavusių rinkėjų aktyvumo palyginimas, 1990–2024 m.

2 pav. Rinkėjų aktyvumo I ir II Seimo rinkimų turuose palyginimas, 1990–2024 m.

Pastaba. 2000 m. Seimo rinkimuose pakartotinis balsavimas vienmandatėse rinkimų apygardose nebuvo vykdomas.

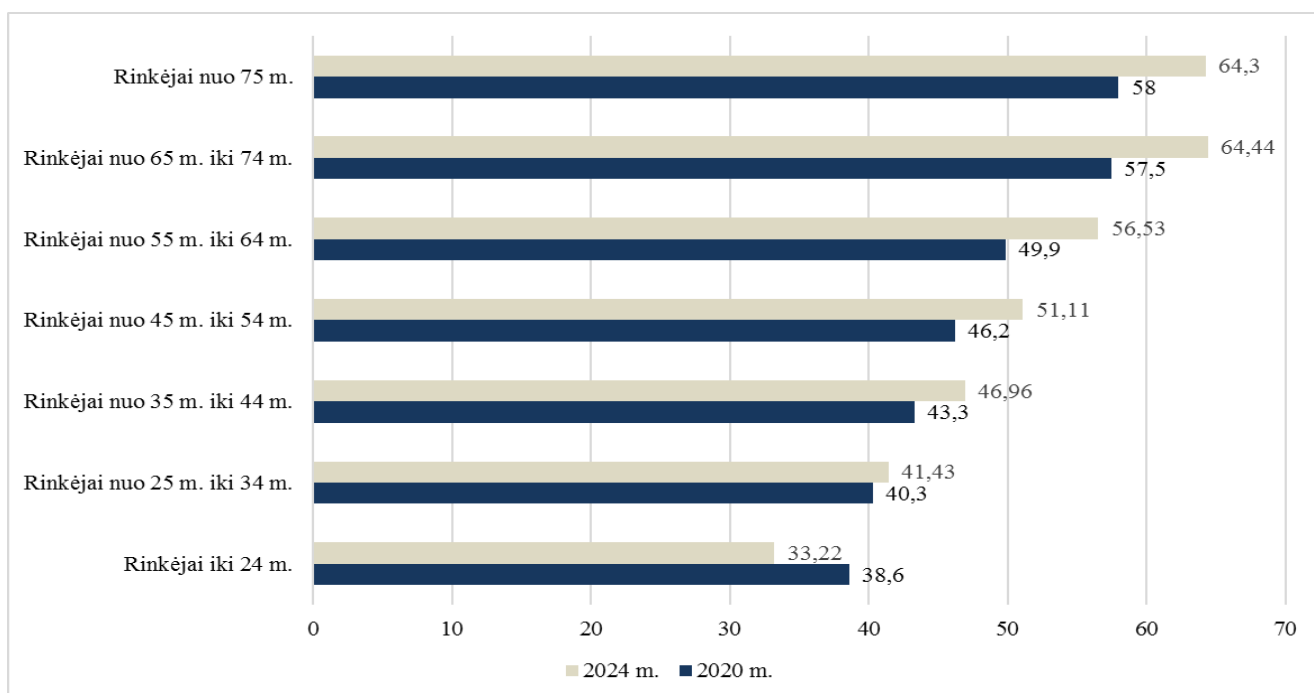

3 pav. Rinkėjų aktyvumas paskutiniuose parlamento rinkimuose ES šalyse narėse¹

Lietuvoje rinkėjų aktyvumas parlamento rinkimuose yra ženkliai mažesnis už rinkėjų aktyvumą paskutiniuose parlamento rinkimuose Skandinavijos valstybėse (Danija, 2022 m. – 84,16 proc., Švedija, 2022 m. – 84,21 proc., Norvegija, 2021 m. – 77,17 proc.), taip pat Nyderlanduose, 2023 m. – 77,74 proc., Vokietijoje, 2021 m. – 76,58 proc. bei rinkėjų aktyvumą didelėje dalyje Vidurio ir Rytų Europos šalių (Lenkija, 2023 m. – 74,38 proc., Slovėnija, 2022 m. – 70,97 proc., Vengrija, 2022 m. – 69,59 proc., Slovakija, 2023 m. – 68,52 proc., Čekija, 2021 m. – 65,39 proc., Estija, 2023 m. – 63,53 proc.).

Lietuvos atvejui artimas rinkėjų aktyvumas yra Graikijoje, 2023 m. – 53,74 proc., o pagal rinkėjų aktyvumą lenkiame tik dvi ES valstybes – Rumuniją (31,95 proc., 2020 m.) ir Bulgariją (38,94 proc., 2024 m.).

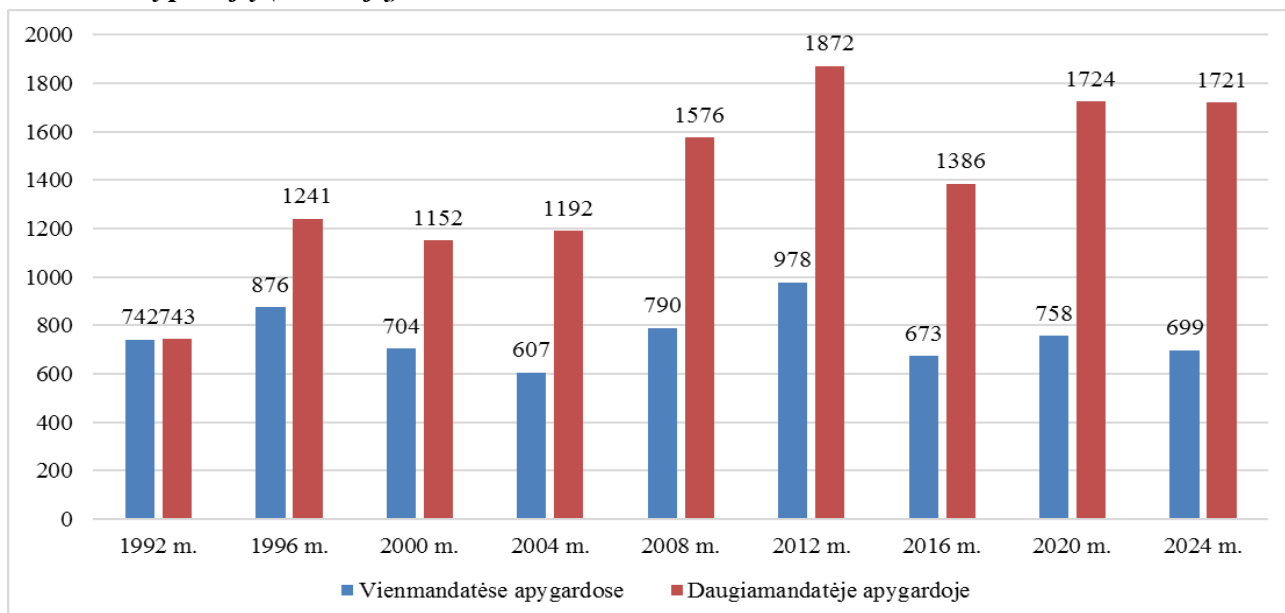
¹ International IDEA. Voter Turnout Database: <https://www.idea.int/data-tools/data/voter-turnout-database>

4 pav. Rinkėjų aktyvumas pagal amžiaus grupes 2020 m. ir 2024 m. Seimo rinkimų pirmajame ture spalio 13 d.²

Šių rinkimų pirmajame ture aktyviausi buvo rinkėjai nuo 55 iki 75 metų ir vyresnio amžiaus grupėse. Jaunimo, iki 34 m. amžiaus grupėje, aktyvumas rinkimuose buvo gerokai mažesnis ir penkiais procentais mažesnis nei 2020 m. Seimo rinkimuose.

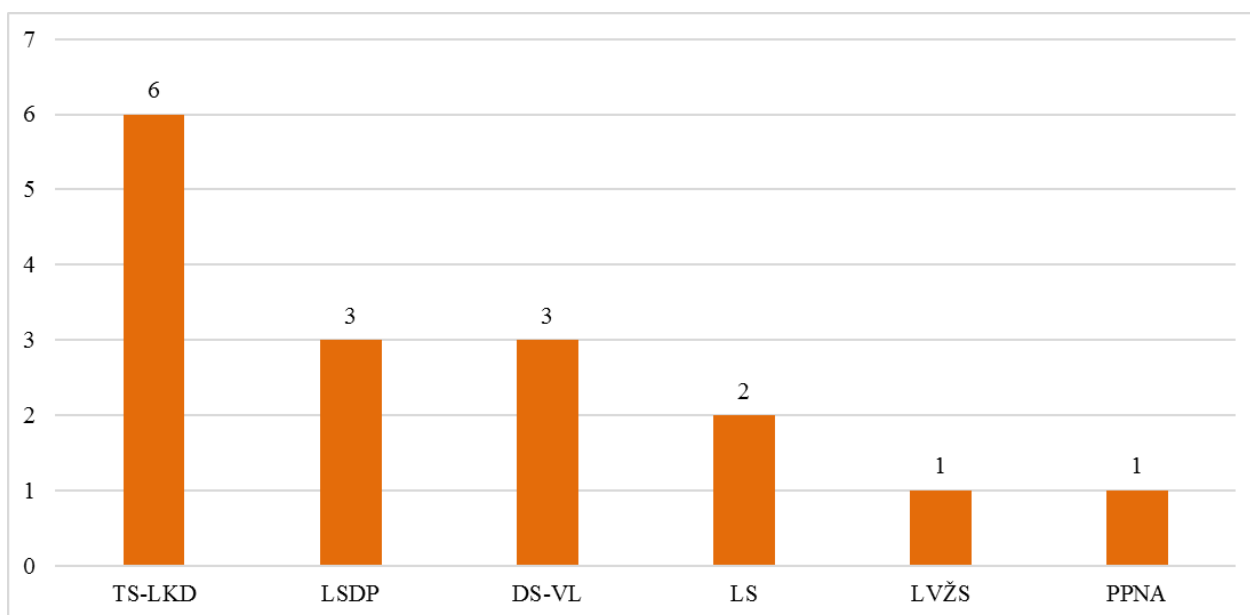
II. Politinių partijų (koalicijų) kandidatai Seimo rinkimuose

5 pav. Seimo rinkimuose dalyvavusių kandidatų skaičius

2024 m. rinkimuose (abiejose rinkimų sistemos dalyse) išskeltas labai panašus skaičius kandidatų kaip ir praėjusiuose 2020 m. rinkimuose.

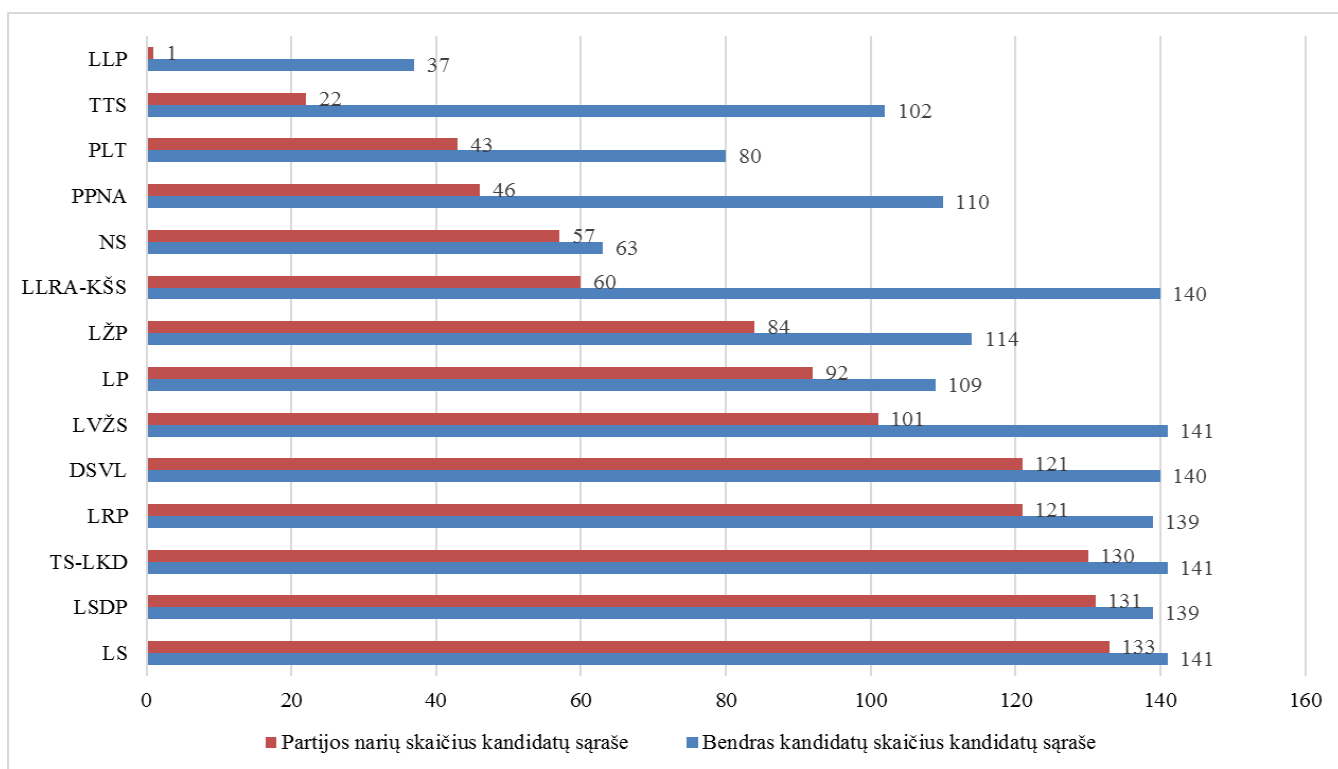
² Vyriausioji rinkimų komisija. Atviri duomenys: <https://www.vrk.lt/atviri-duomenys>

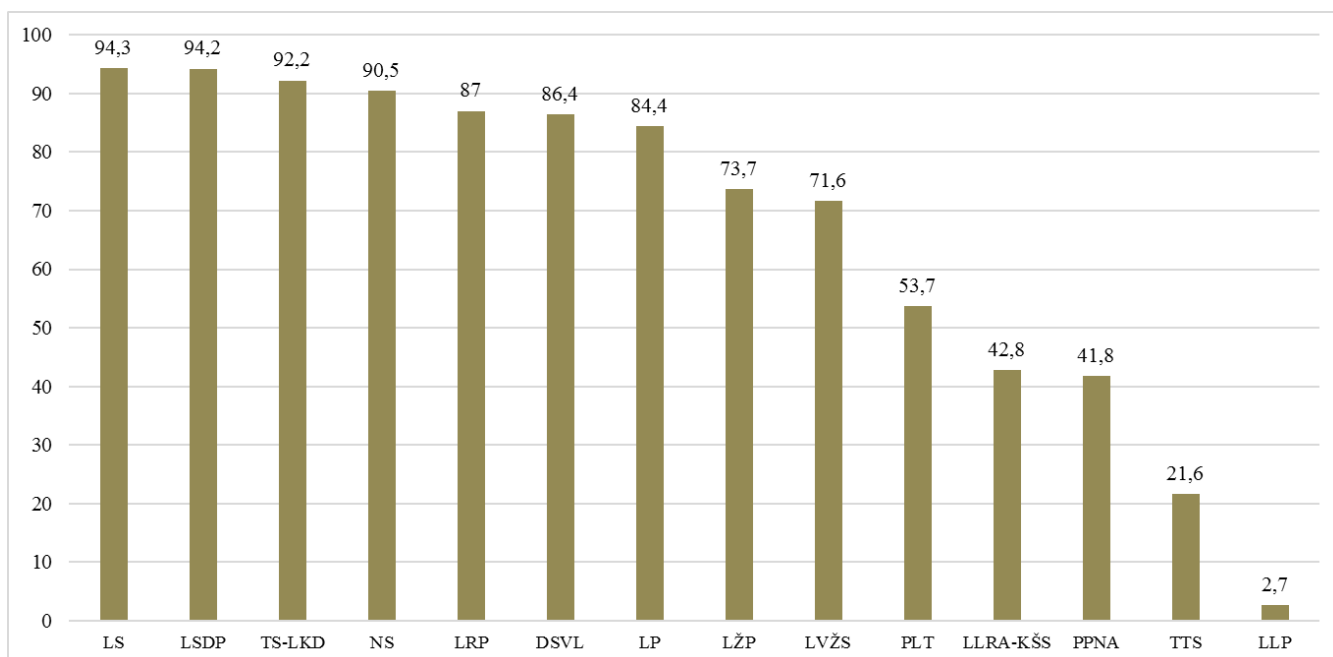
6 pav. Kandidatų, laimėjusių tose pačiose vienmandatėse rinkimų apygardose kaip ir 2020 m. Seimo rinkimuose, skaičius

* Pastaba. Šiuose Seimo rinkimuose dalis vienmandačių apygardų ribų buvo perbraižytos ir skyrėsi nuo 2020 m. Seimo rinkimų vienmandačių apygardų ribų.

2024 m. tose pačiose, kaip ir 2020 m. Seimo rinkimų vienmandatėse apygardose, laimėjo 6 TS-LKD atstovai: Ž. Pavilionis, I. Šimonytė, P.Kuzmickienė, D. Kreivys, M. Lingė ir A. Anušauskas; 3 LSDP atstovai: E. Sabutis, M. Skamarakas. K. Vilkauskas; 3 DS-VL atstovai: D. Griškevičius, A. Butkevičius, K. Mažeika ir 1 LVŽS atstovas: L.Girskienė.

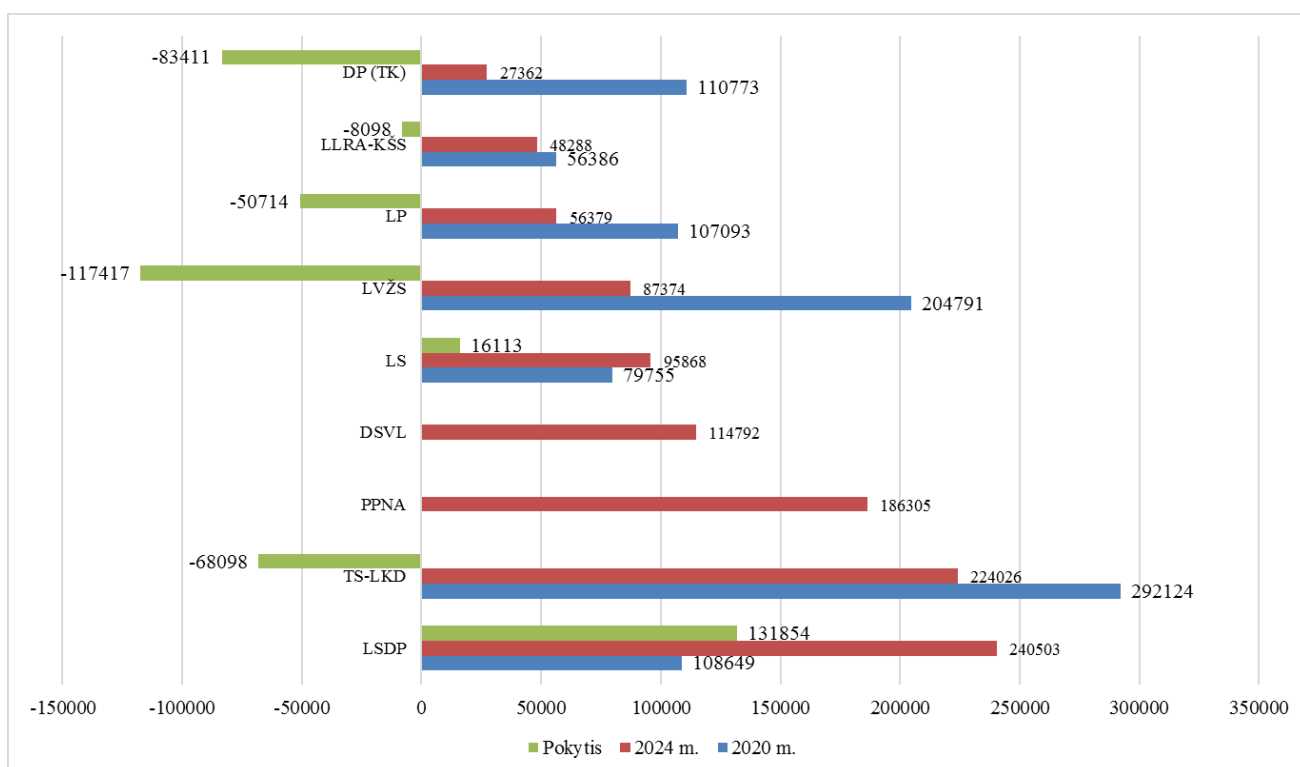

7 pav. 2024 m. Seimo rinkimų daugiamandatėje apygardoje partijų sąrašuose iškelto bendro kandidatų skaičiaus ir partijos narių skaičiaus kandidatų sąrašuose palyginimas

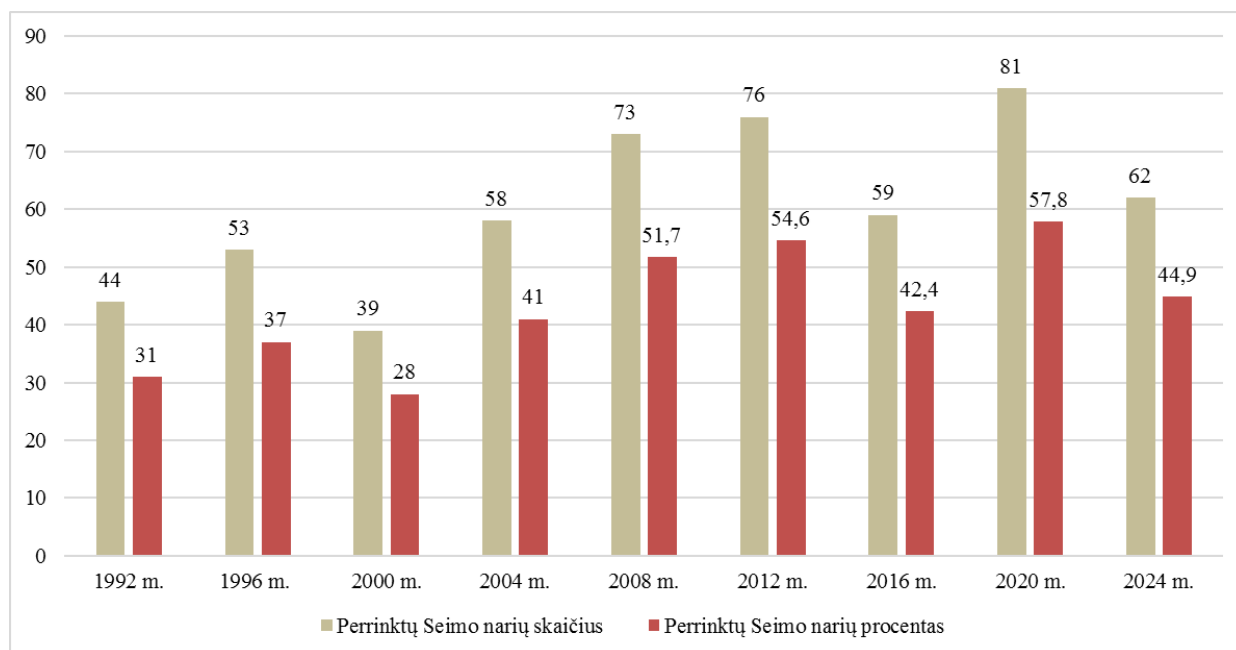
8 pav. 2024 m. Seimo rinkimuose daugiamandatėje apygardoje keliamų partijos narių procentas nuo viso partijų keliamų kandidatų sąrašuose skaičiaus

III. Rinkėjų balsų pasiskirstymas ir politinių partijų rezultatai Seimo rinkimuose

9 pav. Už politines partijas daugiamandatėje rinkimų apygardoje paduotų rinkėjų balsų pokyčiai, 2020 m. ir 2024 m.

IV. Seimo sudėties bruožai

10 pav. Seimo narių perrenkamumas, 1992–2024 m.

4 lentelė. Seimo narių perrenkamumo rodikliai, 2012–2016, 2016–2020, 2020–2024 ir 2024–2028 m. kadencijų palyginimas

SN, siekį perrinkimo	SN, perrinkti naujai kadencijai	SN, išrinkti ne pirmą kartą (iš naujai išrinktų / neperrinktų)	Pirmąkart išrinkti SN
2012–2016 m. kadencija			
127 (iš 139; 91,4 proc.)	76 (54,6 proc.)	18	46 (32,8 proc.)
	94 (67,1 proc., nuo 140)		
2016–2020 m. kadencija			
131 (iš 139; 92,2 proc.)	59 (41,8 proc.)	5	77 (54,6 proc.)
	64 (45,4 proc., nuo 141)		
2020–2024 m. kadencija			
133 (iš 140; 95 proc.)	81 (57,8 proc.)	8	49 (34,7 proc.)
	89 (63,1 proc. nuo 141)		
2024–2028 m. kadencija			
128 (iš 138; 92,75 proc.)	62 (44,9 proc.)	19	60 (42,55 proc.)
	81 (57,4 proc. nuo 141)		

2024 m. Seimo rinkimuose kitai (naujai) kadencijai perrinkta žymiai mažiau Seimo narių nei 2020 m. (atitinkamai 62 ir 81).

Šiuose Seimo rinkimuose perrinkimo nesiekė 10 Seimo narių: Liudas Jonaitis, Vigilijus Jukna, Vidmantas Kanopa (LSDP frakcija), Sergejus Jovaiša, Monika Navickienė, Algis Strelčiūnas, Jurgita Šiugždinienė (TS-LKD frakcija), Vytautas Gapšys, Ieva Kačinskaitė-Urbonienė (MSN grupė) ir Andrius Mazuronis (LRP frakcija).

5 lentelė. Seimo frakcijos, 2016–2020 m. ir 2020–2024 m. kadencijų palyginimas

2016–2020 m. kadencijos Seimas							
Nr.	Frakcija	Kadencijos pradžia (2016-11-14)		Nr.	Frakcija	Kadencijos pabaiga (2020-11-13)	
1.	LVŽS	56	39,7	1.	LVŽS	49	35
2.	TS-LKD	31	22,0	2.	TS-LKD	36	25,7
3.	LSDP	17	12,0	3.	LSDP	9	6,4
4.	LRLS	14	10,0	4.	LRLS*	11	7,8
5.	PTT	9	6,4	5.	PTT	–	–
6.	LLRA-KŠS	8	5,7	6.	LLRA-KŠS	8	5,7
7.	Nefrakcionuoti SN (MSNG)	6	4,2	7.	MSNG	16	11,4
				8.	LSDDP	11	7,8
Iš viso:		141	100 proc.	Iš viso:		140	100 proc.
2020–2024 m. kadencijos Seimas							
Nr.	Frakcija	Kadencijos pradžia (2020-11-13)		Nr.	Frakcija	Kadencijos pabaiga (2024-10-29 duomenys)	
1.	TS-LKD	50	35,5	1.	TS-LKD	49	35,51
2.	LVŽS	32	22,7	2.	LVŽS	17	12,32
3.	LSDP	13	9,2	3.	DSVL	16	11,59
4.	LRLS*	12	8,5	4.	LSDP	14	10,15
5.	LP	11	7,8	5.	LRLS	13	9,42
6.	DP	10	7,1	6.	LP	10	7,24
7.	MSNG	13	9,2	7.	LRP	9	6,52
				8.	MSNG	10	7,24
Iš viso:		141	100 proc.	Iš viso:		138	100 proc.
2024–2028 m. kadencijos Seimas**							
Nr.	Frakcija	Kadencijos pradžia		Nr.	Frakcija	Kadencijos pabaiga	
1.	LSDP	52	36,88				
2.	TS-LKD	28	19,86				
3.	PPNA	20	14,18				
4.	DSVL	14	9,92				
5.	LRLS	12	8,51				
6.	LVŽS	8	5,67				
7.	MSNG	7	4,96				
Iš viso		141	100 proc.	Iš viso:			

*Įskaitant Seimo Pirmininko pareigybę.

**Pateikiamas ne frakcijų dydis, o partijų, gavusių daugiau mandatų, nei reikia frakcijai suformuoti, iškovotų mandatų skaičius

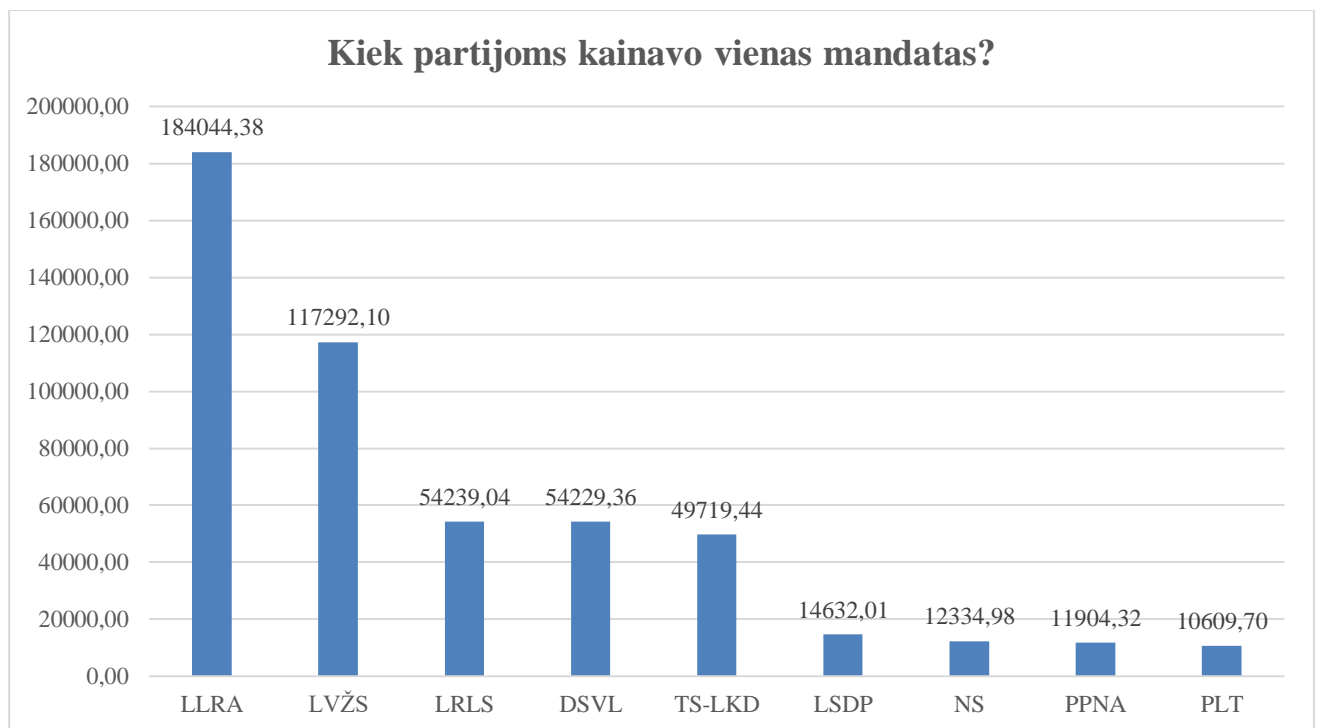
V. Kiek partijoms kainavo vienas mandatas?

Toliau aptariama, kiek partijos išleido rinkimams (remiantis VRK pateikiama informacija, kuri buvo peržiūrėta spalio 29 d.). Informacijoje apibendrinta, kiek pinigų išleido partijos ir jų remiami kandidatai vienmandatėse apygardose. Daugiausiai 2024 m. Seimo rinkimuose išleido TS-LKD (beveik 1,4 mln. eurų), antroje vietoje – LVŽS – 938 tūkst. eurų, trečioje LSDP – beveik 761 tūkst. eurų. Mažiausiai išleido NS, LLP ir PLT – tarp 10 ir 12 tūkst. eurų.

Taip pat buvo apskaičiuota, kiek partijoms vidutiniškai kainavo vienas mandatas. Pirmiausiai, galima pastebėti, kad daugiausiai rinkimuose išleido ir nei vieno mandato neiškovojo Laisvės partija (apžvalga rašyta prieš suskaičiuojant visus Pasaulio lietuvių apygardos balsus, tad situacija gali dar pasikeisti ir partija taptų daugiausiai išleidusia vienam mandatui). Ši partija ir jos kandidatai rinkimų kampanijos metu išleido beveik 482 tūkst. eurų. Antroje vietoje pagal šį rodiklį mandatų neiškovojusį LRP, kuri rinkimuose išleido apie 220 tūkst. eurų.

6 lentelė. Partijų ir jų vienmandatininkų išleistos sumos 2024 m. Seimo rinkimuose

Partija	Rinkimuose išleista suma (Eur)
TS-LKD	1392144,4
LVŽS	938336,76
LSDP	760864,46
DSVL	759211,07
LRLS	650868,52
LLRA	552133,13
LP	481783,68
PPNA	238086,38
LRP	220469,99
DP	191010,51
TTS	131084,54
LŽP	109491,55
LKDP	56911,31
NS	12334,98
LLP	11576,84
PLT	10609,7

11 pav. Vieno mandato kaina partijoms (eurais)

Daugiausiai vienas mandatas kainavo LLRA. Tris mandatus iškovojoji partija vidutiniškai vienam rinkiminės kampanijos metu išleido 184 tūkst. eurų. Antroje vietoje – LVŽS, jiems vienas mandatas atsiėjo apie 117 tūkst. eurų. Tarp partijų, kurioms vienas mandatas kainavo mažiausiai yra dvi partijos, kurios iškovojo po vieną mandatą ir jau buvo aptartos – tai yra NS ir PLT. Tarp daugiau mandatų iškovojuusių partijų, mažiausiai viena vieta Seime kainavo PPNA – 11,9 tūkst. eurų, taip pat LSDP – 14,6 tūkst. eurų.

VI. Efektyvių elektoralinių ir parlamentinių partijų skaičius

Galiausiai, analizuodami rinkimus galime atkreipti dėmesį į partijos sistemos fragmentacijos lygį. Tam buvo paskaičiuotos dvi Laakso-Taageperos indekso variacijos – efektyvių elektoralinių ir efektyvių parlamentinių partijų. Efektyvių elektoralinių partijų indeksas skaičiuojamas su partijų gautų balsų skaičiumi, o efektyvių parlamentinių partijų indeksas skaičiuojamas pasitelkiant iškovotų mandatų skaičių. 1990–2016 m. indeksų duomenys yra paimti iš knygos „Parlamentarizmas Lietuvoje“³.

Skaičiuojamas Laakso-Taagepera indeksas yra naudojamas dėl to, kad jis atsižvelgia į tai, kad skirtingų partijų įtaka ir reikšmė partinėje sistemoje skiriasi. Juo remiantis galima tiek įvertinti partinės sistemos fragmentacijos lygį, tiek nustatyti, kiek šis lygis yra stabilus (tai yra įvertinti partinės sistemos fragmentacijos svyravimus)⁴. Didelis parlamentinių partijų indekso skaičius žymi aukšto lygio fragmentaciją partinėje sistemoje, mažas – žemo lygio fragmentaciją. Vieningo sutarimo, kokia indekso reikšmė žymi didelę partinę fragmentaciją nėra. Mokslinėje literatūroje galima rasti vertinimų, kad demokratinėse valstybėse didesnę nei 5 ar 6 reikšmę įgyjantis indeksas žymi didelę partinę fragmentaciją. Kuo aukštesnė fragmentacija, tuo sunkiau užtikrinti vyriausybės stabilumą.

Galima pastebėti, kad partinė fragmentacija Lietuvoje yra vidutiniška, indekso reikšmė po 2024 m. rinkimų – 4,61 ir yra šiek tiek sumažėjusi nuo 2020 metų bei žymiai mažesnė nei 2004 metais, kada efektyvių parlamentinių partijų indekso reikšmė siekė 6,15. Tuo tarpu efektyvių elektoralinių partijų skaičius yra išaugęs. Indekso reikšmė – 8,15 (didesnė buvo tik 2008 metais). Tai aiškinti galima ganėtinai stipriai rinkimuose pasirodžiusių LLRA ir LP rezultatais, kurie neperžengė 5 proc. kartelės. Galima pastebėti ir tai, kad šiek tiek išaugo „iššvaistytų“ (paskirstytų ne pagal rinkėjų pirminį pasirinkimą) balsų skaičius. 2024 m. už partijas ar koalicijas, kurios daugiamandatėje apygardoje neiškovojo nei vieno mandato balsavo 21,83 proc. rinkėjų, kai 2020 m. ši dalis siekė 19,62 proc.

7 lentelė. Partinės sistemos fragmentacija Lietuvoje

Parlamento kadencija (pradžia)	Į parlamentą išrinktų skirtingų partijų atstovų skaičius	Efektyvių elektoralinių partijų skaičius	Efektyvių parlamentinių partijų skaičius
1990 m.	6	1,98	1,98
1992 m.	6	3,83	2,86
1996 m.	14	7,15	3,41
2000 m.	19	5,59	3,43
2004 m.	11	5,78	6,15
2008 m.	11	8,9	5,76
2012 m.	10	7,59	5,3
2016 m.	11	6,79	4,41

³ 1990–2016 m. duomenys yra paimti iš Alvido Lukošaičio straipsnio „Parlamentarizmas, parlamentas ir parlamentinė demokratija Lietuvoje 1990–2020 m.“ iš straipsnių rinkinio knygos „Parlamentarizmas Lietuvoje“.

<https://www.lrs.lt/sip/getFile?guid=acac35d3-6a92-4705-a67c-f6810433835c>

⁴ Mažvydas Jastramskis (2010), „Partinių sistemų stabilumo samprata ir matavimas: Lietuvos situacija 1990-2010 metais“, *Parlamento studijos* 9, 144-169.

2020 m.	10	7,28	4,84
2024 m.	9	8,15	4,61

6 lentelė. Politinių partijų (kandidatų sąrašų) pavadinimų sutrumpinimai:

Politinė partija (partijų koalicija)	Pavadinimo sutrumpinimas
Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“	DSVL
Laisvės partija	LP
Liberalų sąjūdis	LS
Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga	LLRA-KŠS
Lietuvos liaudies partija	LLP
Lietuvos regionų partija	LRP
Lietuvos socialdemokratų partija	LSDP
Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga	LVŽS
Lietuvos žaliųjų partija	LŽP
Nacionalinis susivienijimas	NS
Partija „Laisvė ir teisingumas“	PLT
Politinė partija „Nemuno Aušra“	PPNA
Taikos koalicija (Darbo partija, Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partija, Žemaičių partija)	TK
Tautos ir teisingumo sąjunga (centristai, tautininkai)	TTS
Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai	TS-LKD

Parengė

Informacijos ir komunikacijos departamento

Tyrimų skyriaus patarėjai

Mindaugas Skačkauskas

Tel. (0 5) 209 6193, el. p. mindaugas.skackauskas@lrs.lt

Giedrius Kanapka

Tel. (0 5) 209 6874, el. p. giedrius.kanapka@lrs.lt

Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus parengti analitiniai ir informaciniai darbai skirti Seimo narių parlamentinei ir Seimo kanceliarijos veiklai. Šiuose darbuose pateikta informacija nėra oficiali Lietuvos Respublikos Seimo pozicija. Šį darbą atgaminti, išleisti, platinti, versti, perdirbti, viešai skelbti, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, galima tik gavus Seimo kanceliarijos leidimą.

Visais atvejais naudojant šį darbą privaloma nurodyti šaltinį.

© Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, 2024